

Nova knjiga pesama Arsenija Piljagića po svom motivskom sklopu je na tragu njegove opsesivne tematike: tragedije srpskog naroda tokom prošlog i početkom ovog veka. Piljagić, koji je kao dete Potkozarja proživio i bio očevidac ustaških zločina nad njegovom porodicom i srpskim narodom, traumatično nosi slike tog užasa koje i u ovoj zbirci nastoji lirski prevesti u oblik književnog izraza.

Sa ogromnim životnim iskustvom, ovaj srpski pesnik iz Dijaspore u *Svevidu* stvara svojevrsnu lirsku hronologiju, proživljavajući dramu nacionalne istorije sa ove strane Drine kao antičku tragediju koja osvedočuje nestanak jednog naroda sa istorijske scene.

Uporni pesimizam koji je alfa i omega Piljagićevog lirskog nokturna, u svetu zla vidi konstantu smrti i potiranja. U ratu ono je afirmacija dubokog nečoveštva, inkarnacija đavolskog duha u čoveku. U miru taj duh ostaje jednako isti, s tim što je maskiran uglađenošću i licemerjem.

Piljagić je *Svevid* komponovao u tri dela: *Juče*, *Danas*, i *Sutra* (*Sutra* bez pjesničkog teksta, sa upitnikom i tamnom pozadinom), jasno naglasivši vremenitost svog lirskog opsega. Koheziona sila koja objedinjuje motive je upravo nacionalna nesreća u vremensko-prostornoj dimenziji.

U prvom ciklusu (*Juče*) Arsenije Piljagić sa mnogo lirske energije, unutrašnjom dramom stvaralačkog poriva, stvara ekspresiju porodične slike ratnog užasa koje u ostalim pesmama pretvara u kolektivnu tragediju. Kreirajući naturalističku sliku rata gde zlo postaje paradigma

smrti, stradanje dece i nemoćnih, postaje moralni poraz čovječanstva uopšte.

Danas je ciklus u kojem pesnik bolnom kantilenom, lirskim ropcem, iz pozicije krajnje klonulosti, promuklim glasom očajnika, stvara atmosferu nacionalne obezglavljenosti. Ono što je ratom fizički potrto, sada se to čini tihim i upornim obezbravlivanjem srpskog duha, kulture i, uopšte prisustva u Hrvatskoj. Pesnik lamentacijom nad nacionalnom sudbinom opet osvedočuje kontinuitete stradanja našeg naroda na tom tlu. eroziju moralnih vrednosti savremenog sveta koji, ne samo da mirno posmatra šta se to tamo dešava, već i svojim postupcima takav vid ništenja jednog naroda i njegove kulture hrabri.

Cvorno mesto ovog ciklusa je trenutak kada se pesnik obraća onom što sve vidi, praslovenskom božanstvu Svevidu kojeg hrišćanizuje i moli da pogleda već jednom na naš nacion, da ga spasi uništenja. Pesnik za našu tragediju krivi i nas same zato nas podseća na Lazarevu kletvu, na naše unutrašnje prokletstvo koga se trebamo osloboditi.

U celini gledano, *Svevid* Arsenija Piljagića je lirski slika individualne (pesnikove) drame umetnički interpolirane u kolektivnu sudbinu srpskog naroda. Ne robujući akumulaciji simboličko-metaforičkom hermetizmu, pesnik je ostvario lirsku sliku sveta sa mnogo prepoznatljivih motiva, oprezno se naslanjajući na tradiciju nacionalnog pesništva, gde se asocijativno stvaraju spojevi sa našim narodnim duhom i kolektivnom sviješću. Zato ovu lirsku tvorevinu sa svim njenim značenjskim potencijama preporučujem sudu čitalačke publike.

Živko MALEŠEVIĆ